

# CARAVANA SEBASTIAN

## Escala finală: BRĂILA

După Sibiu, Sighișoara, București, caravana prilejuită de Centenarul Sebastian a ajuns la capătul misiunii asumate de a celebra memoria scriitorului prin manifestări de rezonanță la scară națională. Etapa de încheiere a itinerarului fusese stabilită, cum firească era, în orașul său de baștină, la Brăila. N-a fost chiar întru totul conformă proiectului inițial, nu s-a desfășurat pe parcursul mai multor zile, cu spectacole din repertoriul unor teatre anume invitate din alte centre culturale ale țării, cu ample dezbateri sau mese rotunde, după modelul escalelor anterioare. În schimb, vibrația emoțională a atins cote incomparabile, fiindcă aici, oriunde te-ai întoarce, dai de urmele trecerii celui ce a nemurit ambianța natală în romanul *Orașul cu salcâmi*.



Statuia împăratului Traian este la locul ei, de asemenea, în imediată apropiere, ceasul monumental, doar parcul din preajmă s-a redus simțitor și pare mai puțin probabil să atragă în aceeași măsură, ca pe vremea lui Sebastian, interesul pălcurilor de tineri. Numai câteva străzi mai încolo se întinde lungul bulevard Alexandru Ioan Cuza și, dacă-l parcurgi în sus, după câteva intersecții, ești întâmpinat de clădirea masivă a Liceului „Nicolae Bălcescu”, absolvit de viitorul scriitor în 1926. Încă înainte de a descoperi fațada istorice a instituției de învățământ, privirile sunt captivate, pe partea dreaptă a direcției de mers, de albele

turle ale Bisericii „Sf. Petru și Pavel”, plind peste acoperișuri, înălțate în văzduh, proiecții svelte pe cer, întocmai imaginii memorabile imprimate în sufletul scriitorului din copilărie. Te poate încerca, un moment, ispita întoarcerii în timp, pe când în grupurile de elevi se va fi aflat istețul Joseph Hechter, dar lipsește uniforma evocată de el, peste ani, ca un semn distinctiv, de natură să întrețină mândria apartenenței la un corp de elită. Mândria avea deplină justificare în calitatea corpului didactic și a lungului șir de strălucite elemente ieșite de pe băncile liceului, generații după generații. Lista e lungă, săpăta în plăci de marmoră, în holul mare de la intrarea în clădire, de o parte și de alta a cancelariei profesorilor. Dacă ar fi să reținem doar numele literaților, ar trebui început cu Ștefan Petică și Panait Cerna, flancați imediat de Anton Bacalbașa și Leon Feraru, apoi mai încoace, de Camil Baltazar și Ilarie Voronca, Perpessicius, Vasile Băncilă, George Gregorian, Gh. Banea, Oscar Lemnaru, Nic. Carandino, Dolfi Trost, Eugen Schileru, Mihail Crama, Marcel Gafton, Miha Dragomir, până la cei apropiați: Vasile Gorunescu, Gabriel Dimisianu, Titus Mocanu, Teodor Vărgolici. Mai sunt somități profesoriale, precum Petre Andrei, Nae Ionescu, Anton Dumitriu, Virgil Bărbat, Cezar Papacostea, actori notorii: Maria Filotti, Romald Bulfinski, Alex. Ionescu Ghibericon, regizorul Mihai Berechet, exponenți ai scenei lirice, precum Alex. Enăceanu, Petre Ștefănescu Goangă, Romulus Vrabiescu. Nu pot fi ignorați fondatori în domeniul medicinei, în frunte cu Mina Minovici, cu Ana Aslan, un diplomat ca Trandafir Djuvara, la fel autorul prognozelor meteo, faimoase cândva, Nicolae Topor, ca să nu mai vorbim de pictorii Gh. Petrașcu sau Ion Teodorescu Sion. E mai mult decât evident că Mihail Sebastian se află într-o strălucită companie, printre cei pe care actualul Colegiu Național „Nicolae Bălcescu” îi cinstește drept vrednici precursori. Despre acest trecut



prestigios, culegem informații de la directorul adjunct, prof. Traian-Ovidiu Pintilieșcu, o dată cu asigurarea că în arhivele instituției se află păstrate documente revelatoare despre școlarițarea foștilor elevi, inclusiv Mihail Sebastian. Este evident că nu trebuie să mai amănăm o „vizită de lucru”, în vederea unui studiu aplicat.

Continuăm să parcurgem bulevardul Cuza și, în capătul extrem, zărim de la distanță firma cu inscripția „Liceul Mihail Sebastian”. Un sediu mult mai modest, unde ființa din 1975 un grup școlar industrial cu profil de marină. Perioada tranziției i-a schimbat profilul, devenind liceu teoretic, botezat „Mihail Sebastian” spre un plus de prestigiu. Ne-a primit cu multă amabilitate, în cancelarie, doamna prof. Georgeta Roșca, director adjunct, extrem de operativă în organizarea unei întâlniri cu elevi și cadre didactice, cărora le-a fost prezentat serialul „Edițiilor speciale” din cuprinsul „Realității Evreiești”, pe răstimpul a mai bine de o jumătate de an, când, număr de număr, a fost livrat publicului material documentar puțin cunoscut, relativ la personalitatea multilaterală a lui Mihail Sebastian. Revenind în cancelarie, dialogul a continuat, având un partener în plus, profesorul de istorie Emil Octavian Mocanu. De cum pășește în incinta școlii, noul venit este întâmpinat de un bust al lui Mihail Sebastian (a cărui realizare a fost posibilă prin sponsorizări din mai multe surse, o sumă oarecare fiind asigurată de F.C.E.R., la inițiativa președintelui Comunității Evreilor din Brăila, dl David Segal Iancu). Alături, o vitrină expune reproduceri de coperti ale diverselor cărți din opera lui Sebastian. Se vede imediat că e nevoie de un sprijin pentru a aduce la zi patrimoniul literar al bibliotecii. De altminteri, concluzia dialogului a mers tocmai în direcția eventualei colaborări partenariale pentru a găsi canale de susținere ca bunele intenții vizibile să aibă mai mulți sorți de cristalizare. Merită asemenea efort memoria lui Mihail Sebastian.

Apucăm îndărăt drumul spre centrul urbei, ca să descoperim, la întâmplare, o stradă ce poartă numele scriitorului. Nu este aceea unde s-a născut și a copilărit, unde a fost mulți ani locuința familiei Hechter, strada Unirii, cum se cheamă încă. Dar mai toate străzile, câte am putut cerceta în puținul timp disponibil, păstrează cam același amestec eteroclit de stiluri arhitectonice, cu clădiri destul de modeste, afectate de vremea trecută peste ele. Înnoiri, restaurări abia dacă se observă ici, colo. Vitrine amorse nu produc impresia unei decise conectări la exigențele economiei de piață. Pentru mulțimea de notabilități pe care Brăila le-a furnizat culturii noastre, s-ar cuveni o față a urbei mai îmbietoare.

Comentarii și fotografii:  
GEO ȘERBAN



Urmare din pag. 9 Crăciun, Sorin Preda, Constantin Stan și Gheorghe Iova, oameni care pentru noi aveau o aură extraordinară, pentru că reușiseră să-și publice primele cărți, erau pentru noi, puștii din anul întâi, scriitori consacrați... Crohmălniceanu a fost pentru mine (ca și pentru întreaga generație de prozatori a anilor '80) un părinte spiritual, în sensul că mi-a arătat întotdeauna o afecțiune grijulie și tandră, o căldură umană cu totul ieșită din comun. După cina plecam împreună și-l conduceam spre casă și, în tot timpul asta, ne povestea anecdotă din viața literară sau se interesa de progresele noastre: ce am mai reușit să publicăm, ce scriem, cum ne merge... În acea perioadă, Crohmălniceanu a citit toate cărțile mele în manuscris, înainte să le dau la tipărit. Lui i se datorează debutul meu literar, el a vorbit cu Marin Preda, pe-atunci director la „Cartea Românească”, spunându-i că trebuie să mă publice. Eu îmi dădusem acolo un volum la concurs - pe-atunci se debuta doar prin concurs -, dar nu câștigasem...

- Normal!

- De fapt, dădusem același volum la trei edituri, „Albatros”, „Cartea Românească” și „Eminescu”, fără să fiu selectat niciuna. La „Cartea Românească” se încheiase concursul. Leșiseră zece poeți, dar până la urmă au apărut 11 cărți, pentru că volumul meu a fost adăugat celor zece datorită lui Croh, care m-a impus, ca să spun așa, lui Marin Preda. Deci, la debutul meu, Crohmălniceanu a fost esențial. Prin asta mi-a influențat întreaga activitate ulterioară, căci, dacă n-aș fi debutat în acel

Lui  
Crohmălniceanu  
i se datorează  
debutul meu  
literar [...],  
ca și  
debutul meu  
internațional

## MIRCEA CĂRTĂRESCU

### Fascinantul drum de la LEVANT spre ORBITOR

an, nu știu ce s-ar fi întâmplat mai departe. Primul meu volum, *Faruri, vitrine, fotografii*, a fost foarte bine primit și atunci a venit momentul ca Nicolae Manolescu să preia șafeta. Vedeți, lucrurile s-au potrivit foarte bine: când mi-a apărut cartea, Manolescu a publicat imediat o cronică amplă, o pagină întreagă din „România literară”, o văd și-acum în fața ochilor, scriind în primul paragraf că volumul meu „promite un mare poet”. N-am dormit în noaptea aceea de emoție și m-am gândit că trebuie neapărat să confirm acea profeție strivitoare pentru mine. Căci nu se putea să înșel așteptările lui Nicolae Manolescu, care era pentru mine un idol. Pentru evoluția mea literară cronică aceea a fost determinantă.

Al doilea moment în care Crohmălniceanu m-a ajutat în mod esențial - chiar l-a povestit de curând, într-un interviu, domnul Olivier Rubinstein, directorul editurii *Denoël* din Paris, cel care mi-a publicat toate cărțile în franceză - a fost în 1992, când profesorul s-a dus cu volumul meu la dl. Rubinstein și i-a spus: „Trebuie să-l publici pe Cărtărescu!” Acesta a primit cartea, a căpătat și niște pagini traduse, i-au plăcut și m-a debutat în Franța. Acea primă carte tradusă a mea a fost extraordinară de importantă. Pe reputația ei s-a construit ulterior toată cariera mea internațională, modestă cum este ea, deocamdată. Cartea a fost preluată imediat în Spania, unde a avut, de asemenea, succes și apoi, în multe alte țări.

- Despre ce carte era, de fapt, vorba?

- *Nostalgia*, care a apărut în Franța sub titlul *Le Rêve*, în 1992. Ovid Crohmălniceanu a citit și *Travesti*, a doua scriere a mea în proză, înainte s-o dau la editor, și mi-a făcut observații esențiale. Cartea mea avea două linii narative care nu se legau. În urma sugestiilor lui, am reușit să împletesc aceste două linii într-o poveste coerentă. Așadar, mi-a dat *clou*-ul cărții, ideea finalului... Pe urmă, dumnealui a plecat în Germania, l-am mai întâlnit de câteva ori la Berlin, cu mare bucurie, fiindcă îl iubeam ca pe o rudă apropiată, așa cum v-am spus, ca pe un om care mi-a arătat aceeași căldură pe care ar fi avut-o față de mine un părinte sau un bunic... Ultima dată când ar fi trebuit să-l întâlnesc, am ajuns la Berlin exact în ziua în care Croh avea să moară... Am mai apucat să vorbesc la telefon cu soția sa, care mi-a zis: „N-ai să-l poți întâlni pe domnul profesor pentru că e în spital...”. În aceeași noapte am murit amândoi...

A consemnat NEDEEA BURCĂ

În numărul viitor al revistei - partea a doua a interviului acordat de Mircea Cărtărescu „Realității Evreiești”.

### Muzeul „Yad Vashem”

„Sala  
numelor” -  
un remember  
al victimelor  
Holocaustului

Institutul Român pentru Studiul Holocaustului în România „Elie Wiesel” a organizat o întâlnire de excepție cu Alexandru Avraham, directorul român al „Sălii numelor”, din cadrul Muzeului „Yad Vashem” din Ierusalim. „Hall of Names”, după cum este cunoscută în întreaga lume, cuprinde 600 de fotografii și se înscrie în noul concept de personalizare a ceea ce s-a întâmplat în acea perioadă cumplită, cu un impact deosebit asupra vizitatorilor. Alexandru Avraham a prezentat istoricul, de aproximativ 50 de ani, al acestei săli, eforturile care au fost depuse pentru identificarea victimelor Holocaustului, sursele folosite și metodele cu care s-a lucrat, care au evoluat de la arhivarea clasică la cea computerizată. La ora actuală, a arătat domnia-sa, s-a ajuns la identificarea a trei milioane de victime. Cercetările efectuate de un colectiv pasionat de la „Yad Vashem” au contribuit și la găsirea unor moștenitori ai conturilor bancare blocate din Elveția, aparținând unor persoane ucise în Holocaust, a arătat Alexandru Avraham. Directorul „Sălii numelor” a vorbit și despre dificultățile întâmpinate în acest proces, refuzul unor țări de a-și deschide arhivele, lipsa unor liste ale deportaților care au pierit în lagăre, mai ales provenind din țările Europei de Est, inclusiv România, și a lansat un apel pentru colaborare în vederea continuării identificării victimelor. Astfel, cei ce cunosc persoane care au murit în lagărele morții, ale căror date nu au fost transmise Muzeului „Yad Vashem”, pot să le trimită la adresa: alexander.avraham@yadvashem.org. Dr. Mihail Ionescu, directorul Institutului, a vorbit despre proiectul comun cu Muzeul „Yad Vashem” ce vizează identificarea victimelor din România, inclusiv a celor din Ardealul de Nord. Participanții la discuții au enumerat existența unor surse, până acum neexploatate, care ar putea fi folosite pentru succesul acestui demers.

EVA GALAMBOS